

Djurhållning

Senast uppdaterad: 2019-08-23

Djurhållning medför negativ påverkan på omgivningen dels i form av olägenheter: dammbildning, buller (höfläktar, maskiner, djurens läten, transporter), lukt (framför allt från gödsel och gödselhantering, vissa foder m.m.), flugor, starka strålkastare kring ridbanor, travbanor m.m. dels i form av risk för hälsopåverkan (främst risk för allergenspridning från hästhållning). Sådana förhållanden ska kommunen beakta vid beslut enligt PBL och om möjligt begränsa så att inte oacceptabel påverkan på omgivningen uppstår.

Hästallergi kan ge mycket svåra symtom hos personer som är överkänsliga. Boverket skriver i sin vägledning för planering för och invid djurhållning rapport 2011:6 att forskning visar att drygt 30 % av Sveriges befolkning lider av någon form av allergi, 15-20% beräknas ha någon form av pälsdjursallergi och ca 7-10 % av befolkningen bedöms vara allergiska mot häst.

Skyddande vegetation och eller topografi (kulle, höjd, berg) mellan hästverksamheter och bebyggelse minskar spridning av hästallergener. Om möjligt bör man undvika att placera bostäder i den förhärskande vindriktningen från hästverksamheter. Ridvägar och hästagar bör i möjligaste mån vara åtskilda från bostadsbebyggelse.

Djurhållning i Sundsvall

Hästhållning är vanligt inom Sundsvalls kommun. Stallbyggnader med tillhörande anläggningar (paddock, travbana, hagar mm) för travsport och ridning förekommer på många platser. På många platser är hästhållningen nära bebyggelse. Ibland kan det uppstå problem om bostäder placeras för nära hästhållning eller annan djurhållning. I kommunen har vi inga stora tillståndspliktiga jordbruk med djurhållning.

Lagar, regler och normer

De grundläggande kraven när det gäller planering för djurhållning i anslutning till den byggda miljön och vice versa finns i 2 kap. PBL. Här ställs krav på att kommunen ska beakta hälsorisker mot omgivningen från olika verksamheter, 2 kap. 5 § p1 PBL, i det här fallet närmast risken för allergenspridning från hästhållning till omgivningen. I 2 kap. 9 § PBL ställs krav på att kommun i största möjliga utsträckning ska undvika och/eller förebygga olägenheter gentemot grannar i samband med planläggning eller vid prövning av bygglov.

Enligt miljöbalken (2 kap 6 §) ska verksamheter eller åtgärder som tar mark- eller vattenområden i anspråk välja en lokalisering som är lämplig med hänsyn till att

ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. För att undvika olägenheter för människors hälsa på grund av hästhållning är det viktigt att verksamheten lokaliseras rätt från början. Det är inte bara viktigt för omgivningens exponering för olika typer av störningar, utan även av värde för hästhållaren. En olämplig lokalisering kan leda till att tillsynsmyndigheten i efterhand kan ställa krav på att åtgärder vidtas eller förbjuda hästhållningen.

Rekommendationer om skyddsavstånd

Folkhälsomyndigheten rekommenderar ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter som stall, hästhagar, paddock och bebyggelse. Detta avstånd ska ses som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall, vid planärenden eller placering av bebyggelse eller hästverksamheter samt vid klagomålsärenden.

Enligt folkhälsomyndigheten minskar halten hästallergen utomhus relativt snabbt med avståndet från hästverksamheter men i vindriktningen och i öppen terräng kan låga halter påvisas längre bort från källan. Förhöjda halter har återkommande uppmätts på 100 – 200 m avstånd, men mer sällan längre bort. Finns ett avskiljande skyddande skogsområde eller kulle mellan hästverksamheten och bebyggelsen kan ett kortare skyddsavstånd än 200 m vara tillräckligt för att halten hästallergen ska vara låg. Omvänt gäller att ett avstånd längre än 200 meter kan behövas om bebyggelse ligger i vindriktningen och att skyddande kulle/topografi eller växtlighet saknas.

Boverket har gett ut en vägledning för planering för och invid djurhållning (Rapport 2011:6), en länk till rapporten finns under rubriken Läs mer. De förespråkar att bedömningen av vilket skyddsavstånd som är nödvändigt mellan djurhållning och bostäder ska göras utifrån lokala förhållanden. Enligt Boverket har studier visat att förhöjda nivåer av hästallergener kan uppmätas intill hagar och stall men att efter 50-100 m är halterna mycket låga eller under detektionsgränsen. I vindriktningen i öppen terräng kan spridningen av allergener dock öka och allergener kan uppmätas på längre avstånd än 100 m. I bedömningen av lämpligt skyddsavstånd mellan djuranläggning och ny bebyggelse ska även olägenheter av lukt, flugor och buller beaktas.

Praxis

Flera domar från mark- och miljödomstolen tillåter kortare avstånd mellan hästverksamheter och bostadshus. Två domar från mark- och miljööverdomstolen finns där avstånd ner till 20 meter mellan hästverksamhet och bostad har ansetts vara godtagbart. Motiveringen från överdomstolen i de två domarna M 4048-2007 och M 8448-2007 överensstämmer och de huvudsakliga domskälen var att:

- Området har lantlig karaktär.
- Området är utpräglad landsbygdsmiljö.
- Det finns ytterligare en hästgård i området.

- Visst inslag av ljud och lukt från hästar får anses som ett naturligt inslag i området.

Domarna från mark- och miljööverdomstolen klargör att i lantlig- /jordbruksmiljö får lukt från hästar och gödsel anses som ett naturligt inslag. I motiveringen tar dessa domar inte upp risken för hästallergi eller sensibilisering för hästallergen.

En dom från Mark- och miljööverdomstolen 2017- M 11525, behandlar ett ärende om avstånd till färdage från ett bostadshus i lantligt läge. I det fallet bedömdes 30 meter från klagandens bostad vara ett rimligt skyddsavstånd eftersom verksamheten var av begränsad omfattning och vari en lantlig miljö.

Mål – EU, nationella och regionala

Djurhållningens risk för påverkan på hälsan har en koppling till miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö: ”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Gödselhantering och spridning på åkrar berörs av miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Läckage till sjöar och andra vattendrag bidrar till övergödning.

Kommunala beslut

Kommunfullmäktige har beslutat om lokala föreskrifter enligt miljöbalken, där det står följande om djurhållning:

Det krävs tillstånd av miljönämnden för att inom område med detaljplan hålla

1. nötkreatur, häst, get, får eller svin,
2. pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur. Tillstånd behövs dock inte för att hålla 4 höns eller färre.

Det finns även bestämmelser om spridning av gödsel i och intill område med detaljplan eller annat tätbebyggt område.

Aktuella anspråk och konflikter

Intresset av att ha sina hästar nära hemmet kan ge konflikter med grannar och problem för allergiker. Eftersom kommunen beslutat om lokala föreskrifter gällande

detaljplanelagt område är det viktigt att avväga var det är lämpligt att detaljplanelägga vid tillkommande bebyggelse i lantliga miljöer.

Läs mer

Boverkets vägledning för planering för och invid djurhållning

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2011/vagledning-for-planering-for-och-invid-djurhallning/>

Folkhälsomyndighetens tillsynsvägledning om hästhållning

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/tillsynsvagledning-miljobalken/tillsynsvagledning-hasthallning/>